

Kritinio mąstymo užduotys

Judėjų religija

1. Užduotis.

Knygų rinkinys, kurį krikščionys vadina Senuoju Testamentu, judėjų tradicijoje vadinamas Tanachu. Pirmos penkios judėjų šventraščio knygos taip pat vadinamos Tora (žydams šio žodžio reikšmė artima sąvokoms „mokymas“ arba „įstatymas“). Tora gali reikšti ir judėjų šventųjų raštų visumą.

Perskaityk ištrauką iš judėjų Toros Patarlių knygos 22 skyriaus. Surašyk ir padiskutuok su draugais, kurie pamokymai nebeaktualūs, o kurie svarbūs ir šiuolaikiniams žmonėms. Paaškind kodėl.

Ištraukos iš Pt, 22, 1–16	Aktualus pamokymas. Kodėl?	Nebeaktualus pamokymas. Kodėl?
 ¹ Geriau turėti gerą vardą, negu didelius turtus; malonė vertesnė už sidabrą ar auksą.		
² Turtuolis ir vargšas turi ryšį: jų abiejų Kūrėjas yra VIEŠPATS.		
³ Gudrus žmogus nuvokia pavojų ir vengia jo, o neišmanėliai eina priekin ir nukenčia.		

Ištraukos iš Pt, 22, 1–16	Aktualus pamokymas. Kodėl?	Nebeaktualus pamokymas. Kodėl?
⁴ Nusižeminimo ir pagarbios VIEŠPATIES baimės atlygis – turtai, pagarba ir gyvenimas.		
⁵ Erškėčiai ir spąstai dygsta ant sukto žmogaus kelio; kas vertina savo gyvastį, tas atokiai nuo jo laikysis.		
⁶ Kuriuo keliu eiti, mokyk dar jaunuolį; jis nenukryps nuo jo net kai pasens.		
⁷ Turtuolis valdo vargšus, o kas skolinasi, tas tampa skolintojo vergu.		

Ištraukos iš Pt, 22, 1–16	Aktualus pamokymas. Kodėl?	Nebeaktualus pamokymas. Kodėl?
⁸ <i>Kas sėja pikta, tas pjaus nelaimę, ir bausmė, kurią užsitrauks, jį pribaiigs.</i>		
⁹ <i>Dosnus žmogus bus laiminamas, nes jis dalijasi savo duona su beturčiu.</i>		
¹⁰ <i>Išvaryk pašaipūną, išeis ir nesantaika, liausis kivirčiai ir užgaulės.</i>		
¹¹ <i>Kas myli tyra širdimi ir maloniai kalba, tas bičiuliu turės karalių.</i>		

Ištraukos iš Pt, 22, 1–16	Aktualus pamokymas. Kodėl?	Nebeaktualus pamokymas. Kodėl?
¹² VIEŠPATIES akys apsaugo tiesą, bet paneigia apgaviko žodžius.		
¹³ Tinginys sako: „Liūtas lauke! Jeigu išeisiu į gatvę, būsiu sudraskytas!“		
¹⁴ Palaidūnės burna – gili duobė; tas, ant kurio VIEŠPATS supyksta, į ją įpuola.		
¹⁵ Jei kvailumas įsigyvena jaunuolio širdyje, tik pamokymo rykštė jį pašalins.		
¹⁶ Vargšo skriaudimas, norint praturtėti, ir davimas turtuoliui baigiasi neturtu.		

2. Užduotis.

Perskaityk Patarlių knygos 31 skyriaus ištrauką „Pavyzdinga žmona“.

Atkreipk dėmesį, už ką senoviniame tekste giriama moteris, kokios žmonos savybės išaukštinamos. Ar sutinki su kiekvieno posmelio teiginiais? Pamąstyk kritiškai, pasitark su klasės draugais, mokytojais, tėvais. Užsirašyk kilusias mintis apie moters gyvenimo skirtumus Patarlių knygos tekste ir šiandienos tikrovėje.

Pt 31, 10–31

Pavyzdinga žmona

Mintys apie šių laikų moters gyvenimą

*Koks retas radinys – sumani žmona!
Brangesnė už perlus jos vertė!*

*¹¹ Vyras jai patiki savo širdį
ir turi tikrą turtą.*

*¹² Ji atsilygina gerumu, o ne piktumu
per visas savo gyvenimo dienas.*

*¹³ Ji pasirūpina vilnų bei linų
ir darbuojasi įgudusiomis rankomis.*

*¹⁴ Kaip pirklio laivai,
ji pargabena iš toli maisto atsargų.*

*¹⁵ Ji keliiasi, kai dar tamsu,
duoda maisto namams
ir dienos nurodymų tarnaitėms.*

*¹⁶ Ji apžiūri ūkį ir jį nuperka,
iš savo rankų uždarbio įveisia vynuogyną.*

*¹⁷ Ji susijuosusi jėga,
jos rankos stiprios.*

*¹⁸ Ji mato, kad jos verslas klesti;
naktį jos žibintas niekada neprigęsta.*

*¹⁹ Ji ima į rankas ratelį,
o jos pirštai stveriasi verpstės.*

Pt 31, 10–31

Pavyzdinga žmona

Mintys apie šių laikų moters gyvenimą

²⁰ Ji dosniai duoda vargšui
ir ištisia ranką elgetai.

²¹ Jai nereikia rūpintis savo šeima, kai sninga,
nes visi jos namiškiai šiltai aprenkti.

²² Ji pati pasigamina antklodžių,
plona drobė ir purpuras – jos drabužiai.

²³ Jos vyras įžymus miesto vartuose
ir sėdi ten tarp šalies seniūnų.

²⁴ Ji siuva ir parduoda lino drabužius,
ir tiekia juostas pirkliams.

²⁵ Stiprybė ir orumas – jos drabužis;
ji su šypsniu žiūri į ateitį.

²⁶ Atvėrusi burną, ji kalba išmintingai,
o ant jos liežuvio – malonus pamokymas.

²⁷ Ji atidžiai prižiūri savo šeimos elgesį
ir niekada nevalgo dykaduonio duonos.

²⁸ Jos vaikai ją giria,
jos vyras irgi liaupsina ją:

²⁹ „Daug sumanių moterų,
bet tu viršiji jas visas!“

³⁰ Žavumas – apgaulė,
o grožis – migla;
moteris turi būti giriama
už pagarbią VIEŠPATIES baimę.

³¹ Duokite jai atlyginimą už jos triūsą!
Teaidi miesto vartai jos darbų gyriumi!

Ar daugiau yra skirtumų ar panašumų?

Koks skirtumas tarp biblinių laikų pavyzdingos žmonos savybių ir šiuolaikinės „pavyzdingos moters“ stereotipų populiariojoje kultūroje (kine, literatūroje)?

Kokias galėtum padaryti išvadas?

3. Užduotis. Kritisė teksto analizė

Apsireiškimas ant Sinajaus kalno labai svarbus judaizmo išpažinėjams.

Perskaityk Senojo Testamento Išėjimo knygos 19 sk. 16–25 eilutes, kuriose aprašoma, kaip Jahvė apsireiškia ant Sinajaus kalno, kad perduotų žmonėms savo įsakymus, ir išanalizuok šią ištrauką pagal lentelėje pateiktus klausimus. Savo atsakymus ir požiūrį pagrįsk.

Kontekstas. Kaip istorinis kontekstas padeda geriau suprasti tekstą?
Ko Galybių Viešpats siekia apsireikšdamas grėsmingu būdu?

Reikšminiai žodžiai.

Kokie simboliniai veiksmai
ir reiškiniai išreiškia
Dievo galybę?

Didysis apsireiškimas

¹⁶ Trečią dieną, auštant
rytui, trankėsi perkūnija,
švytavo žaibai, ir tirštas
debesis dengė kalną.

Rago gaudesys buvo toks
skardus, kad visi stovykloje
buvę žmonės drebėjo.

¹⁷ Mozė išvedė žmones iš
stovyklos Dievo pasitikti.
Jie užėmė savo vietą kalno
papėdėje. ¹⁸ Dabar visas

Sinajaus kalnas buvo
dūmuose, nes VIEŠPATS
buvo nužengęs ant jo
ugnyje. Nuo jo kilo dūmai
tarsi iš krosnies, o visas
kalnas baisiai drebėjo.

¹⁹ Rago gaudesys darėsi vis
skardesnis. Mozei kalbant,
Dievas atsakė jam perkūno
griausmu. ²⁰ Nužengęs
ant Sinajaus kalno, ant
kalno viršūnės, VIEŠPATS
pasišaukė Mozę pas save
ant kalno viršūnės. Mozė

Jausmai.

Kokią žinią perduoda Mozė?
Kaip jaučiasi žmonės, patirdami
Dievo artumą?

Biblijos adresatas.

*Kam skirtas šis tekstas?
Koks buvo biblinio
autorius tikslas?*

užkopė. ²¹ Tada VIEŠPATS
tarė Mozei: „Leiskis žemyn
ir įspėk žmones, kad
nesiveržtų pas VIEŠPATĮ jo
pamatyti. Antraip daug kas
iš jų pražus.“ ²² Net kunigai,
iš arti tarnaujantys
VIEŠPAČIUI, turi save
pašventinti, idant VIEŠPATS
neatsisuktų prieš juos.“
²³ Mozė atsakė VIEŠPAČIUI:
„Žmonėms neleista
kopti į Sinajaus kalną,
nes tu pats įspėjai mus,
tardamas: „Nustatyk ribas
aplink kalną ir padaryk jį
šventą.““ ²⁴ VIEŠPATS tarė
jam: „Leiskis žemyn ir
vesdamasis Aaroną vėl
užkopk. Bet neleisk nei
kunigams, nei žmonėms
peržengti ribos ir kopti
pas VIEŠPATĮ, idant jis
neatsisuktų prieš juos.“
²⁵ Mozė nusileido pas
žmones ir jiems tai pasakė.

Norime sužinoti.

*Kokiu tikslu Dievas kviečiasi
Možę? Kodėl žmonėms nebuvo
leista kopti į Sinajaus kalną?*

Išvados. *Kokia pasakojimo apie
apsireiškimą ant Sinajaus kalno prasmė?
Kuo ši ištrauka aktuali ir svarbi tau šiandien?*

Asmeninis požiūris. *Pasvarstyk, ar tavo
krikščioniška Dievo samprata atitinka
Išėjimo knygos Viešpaties vaizdinį,
palygink, jei radai skirtumų.*